

Društvo za obranu lova u Kraljevini Hrvatskoj i Slavoniji

U posudu stavite što više hladne vode, dobro ju posolite i onda u nju stavite srnetinu. Ostavite da tako odleži tri-četiri sata, izvadite meso i potom ga položite u jednako toliko slane vode, ali ovaj put vruće, i pustite ga namakati se još tri-četiri sata. Izvadite meso, dobro ga posušite krpom, pa dobro posolite i popaprite. Sada meso možete peći ili mljeti za paštetu, ali njegove kosti nemojte rabiti za spremanje umaka, nego radije uzmite goveđe ili neke druge.

Savjetuje tako rubrika „Praktične domačice“ u jednim zagrebačkim dnevnim novinama iz kasne jeseni 1930. o tome kako tretirati malo previše odležanu (čitaj: usmrđenu) srnetinu, „tako da opet bude fina i svježā“.

Današnjim hobi-kuharima možda treba objasniti da je u doba prije pojave *nouvelle cuisine* sedamdesetih godina prošlog stoljeća, koja je drastično skratila vrijeme odležavanja i mariniranja divljači, u Europi bilo posve uobičajeno dugo „zrenje“ takvog mesa, ne bi li ga se lišilo „previše divljeg mirisa i okusa“. Fazani su, primjerice, ostavljani da gotovo strunu. Čuveni Brillat-Savarin čak je savjetovao da njihovo meso odležava dok prsa ne pozeleni, dok je Grimod nalagao da odležavaju obješeni za perje repa, „sve dok meso samo ne otpadne“.

Piše VELIMIR CINDRIĆ

Prosinač 1881. godine, kada je Kraljevska zemaljska vlada odobrila pravila Društva za obranu lova, čin je koji se uzima kao službeni početak organiziranog lovstva u Hrvatskoj

No, na stranu povijest spravljanja divljači - citat kojim smo započeli ovaj tekst upućuje nas na činjenicu da je lovna sezona 1930. u okolici Zagreba bila vrlo bogata, pa se, u doba prije zamrzivača, meso divljači pokušavalo spasiti na sve načine.

USPRKOS VEĆ DUGOJ LOVAČKOJ TRADICIJI

i zakonima koji su spriječavali uništavanje divljači, bilo je zagrebačkih lovaca koji su lovački moral i zadana pravila tumačili poprilično slobodno, pa je ulov često znao biti i prebogat. U svakom slučaju, spomenuta sezona bila je posljednja prije uvođenja novog Zakona o lovu,

temeljenog na takozvanom dominalnom sustavu, koji se pojavio već sljedeće 1931.

Inače, jedna od najstarijih čovjekovih vještina, zbog bogatstva divljači i obilja područja pogodnih za lov, bila je odavna dobro zastupljena širom Hrvatske. No, za povijest lovstva u zemlji, pa i Zagrebu (koji je kao kolijevka mnogih športova i u lovstvu držao primat), iznimno je značajna bila 1881., kada je u glavnome gradu Hrvatske osnovano Društvo za obranu lova u Kraljevini Hrvatskoj i Slavoniji, sa svrhom „da poboljša lov uopće svim dopustivim sredstvima“.

U PROSINCU ISTE GODINE PRAVILA DRUŠTVA

odobrila je Kraljevska zemaljska vlada, čin koji se uzima kao službeni početak organiziranog lovstva u Hrvatskoj. Naime, ukidanjem kmetstva i proglašavanjem „slobode lova“, u prethodnim je stoljećima došlo do neprimjerenog zatiranja divljači, što je i potaklo uvođenje spomenutih pravila koja su poslužila i kao temelj budućeg Zakona o lovu.

Pravila su, dakako, podrazumijevala i potrebu nadzora, pa je tako 1896. tajnik Društva za obranu lova, svestrani i obrazovani šumarnik i profesor Fran Žaver Kesterčanek objavio prvu knjigu o lovstvu na hrvatskome jeziku, „Priručnik za lovce i poučnik za nadzirače lova u Hrvatskoj i Slavoniji“. Zaredale su poučne lovačke izložbe, a 1909. Društvo je imalo već 652 člana.

Tijekom Prvog svjetskog rata, djelovanje Društva bilo je zabranjeno, pa se tijekom tog razdoblja pojačao krivolov i uništavanje divljači. Novi uspon započeo je

1925., kada je u Zagrebu osnovan Savez lovačkih društava Hrvatske i Slavonije, koji će se pobrinuti za pojavu spomenutog Zakona o lovu iz 1931. No, prije donošenja tog zakona, zagrebački su lovci imali jednu iznimno uspješnu sezonu, povodom koje je ilustrirana revija *Svijet*, u prosincu 1930., objavila reportažu naslovljenu „Lov u okolišu Zagreba“:

„Lov se kod nas redovno krivo shvaća samo kao šport i zabava, dok je to zapravo veoma važni faktor narodnog gospodarstva. I baš radi toga krivog shvaćanja, bilo je u godinama 1918.-1920. lovstvo gotovo upropašteno, jer je svaki tamanio divljač gdje god je stigao, dok se o uzgoju nije vodilo računa. No, za kratko vrijeme, čim su se konsolidirale prilike, počelo se opet posvuda raditi na podizanju lova, čemu su naročito mnogo doprinijele naše lovačke organizacije. Danas je lov opet i kod nas grana narodne privrede. Po službenim podacima, koje je prikupio sveučilišni profesor dr. Milan Marinović, sama vrijednost mesa i koža od divljači iznosi godišnje 60.000.000 dinara, dok i inače lovstvo donosi znatne koristi narodnoj privredi...“

SVE TE VRIJEDNOTE MORALE BI KOD NAS

biti još znatno veće, jer je naša država i po klimatskim i po svim ostalim za lovstvo odlučnim faktorima kao predestinirana za uzgoj divljači, svakako barem toliko koliko i Njemačka, gdje čisti prihod od lovstva iznosi 44 milijuna maraka.

U ovome broju *Svijeta* donosimo nekoliko slika iz lovom vrlo obilatih krajeva Hrvatskog zagorja te iz bliže okolice Zagreba. Iz obilja slika koje su nam stajale na raspolaganju, izabrali smo tek jednu rukovjet koja prikazuje neke momente iz života naših lovaca, kao polazak u lov kopnom i jezerom, zatim uspjeh lova s velikim brojem ubijene divljači, neke dvorce oko kojih se nalaze lovišta i druge.

Kako već rekosmo, naši krajevi uvelike obiluju izvrsnim lovištima, na kojima imade svakovrsne divljači, počevši od zečeva, pa sve do jelena. Pače, ima i veprova, a iz ptičjeg carstva svega. Ove godine lovovi su opće vrlo obilni, što se vidi i po prodaji divljači na našim tržnicama, a i po njihovoj cijeni koja je znatno niža od prijašnjih godina.“

LITERATURA

Larusse Gastronomique, 1988.

Šumarski list 1/1935, Zakon o lovu 1931.

Pavao Cindrić: „Grički milenij“, 1965.

Zagrebačke dnevne novine: *Novosti i Večer*, 1928., 1929., 1930., 1931.

Ilustrirana revija *Svijet*, Zagreb, 1931.